

PERAKENDE TİCARET

Perakende sektörü tüketiciye doğrudan dokunan bir sektör olması sebebiyle ülkemizin makro ekonomik dengesi açısından çok önemli bir rol oynarken, aynı nedenle ekonomik konjonktürden direkt olarak etkilenmektedir. 2023 yılında %4,5 büyüyen GSYH (Gayrisafi Yurtiçi Hasıla), 2024 yılının birinci çeyreğinde zincirlenmiş hacim endeksi olarak, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %5,7 artış göstermiştir. Toptan ve perakende ticaret sektörü ise, 2024 yılının birinci çeyreğinde %4,3 artmış ve GSYH artış oranının gerisinde kalmıştır.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre, Ocak-Aralık 2022 döneminde toptan ve perakende sektöründe, 48.188 adet şirket kurulmuş olup, 7.816 adedi kapanırken, Ocak-Aralık 2023 döneminde 43.466 adet şirket kurulmuş, 8.839 adedi kapanmıştır. Böylece 2023 döneminde, toptan ve perakende sektöründe daha az şirket kurulurken, kapanan şirket sayısında da artış yaşanmıştır.

Perakende ticaretin beslendiği hanehalkı sayısı, 2023 yılına kadar düzenli artış gösterirken, 2023 yılında 26,3 milyon hanehalkı sayısı ile yerinde saymıştır. Bunun nedeninin, yaşanan ekonomik kriz nedeniyle, bireylerin yeni bir hane kurmaktansa, mevcut hanehalkı ile yaşamaya devam etmesine bağlamaktayız.

Son dönemlerde, 100'ün altında seyrederek kötümser bir görünüme sahip olan tüketici güven endeksi ise, Temmuz 2024 tarihinde 75,9 düzeyinde kalmıştır. Hanehalkının gelecek 12 aylık dönemde maddi durum beklentisi, Haziran 2024'deki endeks değerine göre %4,2 oranında gerileyerek, Temmuz 2024'de 75,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, gelecek için perakende ticaret satışlarının gerileyebileceğine dair öncü bir göstergedir.

Perakende ticaret sektörü güven endeksi, Temmuz 2024 itibarıyla 107,1 değerini alarak, aylık %1,5 oranında düşüş göstermiştir. Söz konusu güven endeksinde, gelecek üç aylık dönemde tedarikçilere verilecek sipariş miktarı beklentisi aylık olarak %0,5 düşerken, gelecek üç aylık dönemde iş hacmi (satışlar) beklentisi %0,2 artış göstermiştir. Perakende ticaret sektöründe faaliyetleri kısıtlayan temel faktörler incelendiğinde, Temmuz 2024 itibarıyla, sektör temsilcilerinin %76,0'ı kısıtlayan faktör olmadığını belirtmişken, %15,3'ü finansman sorunları olduğunu, %13,1'i de talep yetersizliğinin bulunduğunu ifade etmiştir.

2024 Haziran ayında perakende satış hacim endeksi 2023 yılının Haziran ayına göre %8,6 artış göstererek, 159,6 değerini almıştır. Ayrıca, perakende ticaret hacim endeksinin alt bileşenlerinin yıllık artışına bakıldığında, tekstil, giyim ve ayakkabı sektörünün yıllık satış hacmi %1,8 azalmıştır. Sektör temsilcilerinden alınan bilgiye göre, Haziran ayı sonrasında satış hacimleri artış hızı azalmaya başlamıştır.

Yurtiçi müşterilerden ümidi kesen perakende sektörü turistlerden de aradığını bulamamıştır. TÜİK'in 2024'ün ikinci çeyreğine ilişkin turizm istatistiklerine göre, toplam yurtdışından gelen ziyaretçilerin ziyaret nedenleri içerisinde sadece %5,4'ü alış-veriş olarak görülmektedir. Söz konusu oran, 2024'ün birinci çeyreğinde %9,6 olarak yer almıştır. Ayrıca, bankalararası kart merkezi 2024 yılı ilk yarıyı istatistiklerine göre, toplam yerli ve yabancı kredi kartı işlem adetlerinin sadece %1,5'i yabancı kredi kartlarına aittir. Söz konusu oran, 2023 yılı ilk yarıyılında da %1,5 olup, herhangi bir değişim göstermemiştir.

PERAKENDE TİCARET

2023 yılında toptan ve perakende sektörüne gelen doğrudan yabancı yatırım tutarı %37,7 oranında gerileyerek, 984 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ocak-Haziran 2024 döneminde ise, sektöre 664 milyon dolar yatırım girişi olmuştur.

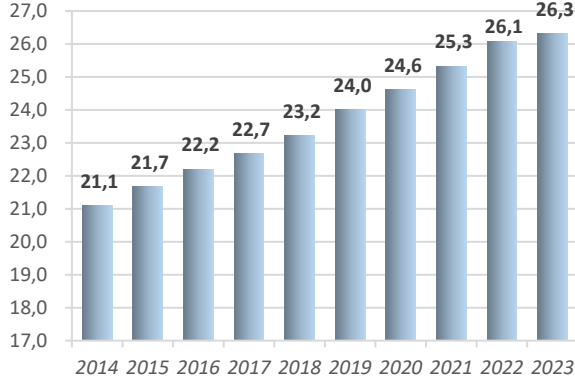
Perakende sektörünün bankalardaki brüt kredi toplamı Haziran 2024'de 608,4 milyar TL'ye ulaşmıştır. Artan brüt krediler ve 10,0 milyar TL seviyesine yükselen TGA tutarı neticesinde, Haziran 2024'de perakende sektörünün bankalardaki TGA oranı %1,6'ya gerilemiştir.

Sektörün satış kanallarından biri olan AVM'ler göz önüne alındığında, 2022 yılında 452 tane yeni AVM açılmışken, 2023 yılında söz konusu sayı 446'ya gerilemiştir. Bununla birlikte, 2023 yılında 9 AVM de iflas başvurusunda bulunmuştur. 2023 yılında online kanalların durumu incelendiğinde, TÜİK'in verilerine göre internete erişimi olan hanelerin oranı %94,1'den %95,5'e yükselmiş, internet üzerinden alışveriş yapanların oranı da %46,2'den %49,5'e artış göstermiştir. Bu bağlamda, 2021, 2022 ve 2023 yıllarının son üç ayı içerisinde internet üzerinden alışveriş yapılan ürünlerin en başında %70,7, %71,3 ve %75,5 ile giyim, ayakkabı ve aksesuar yer almaktadır.

2024 yılı perakende sektör trendleri göz önüne alındığında, çoklu kanal (omni channel) kullanarak satış yapma stratejisi, sanal gerçeklik gibi yeni teknolojik gelişmelerin sektörün uygulamalarına entegre edilmesi, şimdi al sonra öde ve kripto para ile ödeme gibi yeni tip ödeme yöntemlerinin nihai tüketiciye sunulması ve sürdürülebilirlik faaliyetleri, tercih edilen en önemli uygulamalar olmuştur.

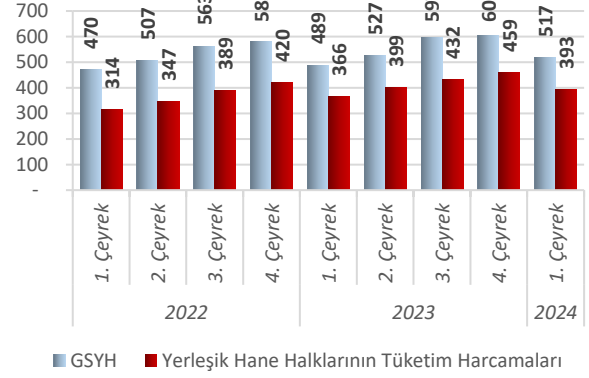
GÖSTERGELER

Şekil 1- Hanehalkı Sayısı, Milyon Kişi

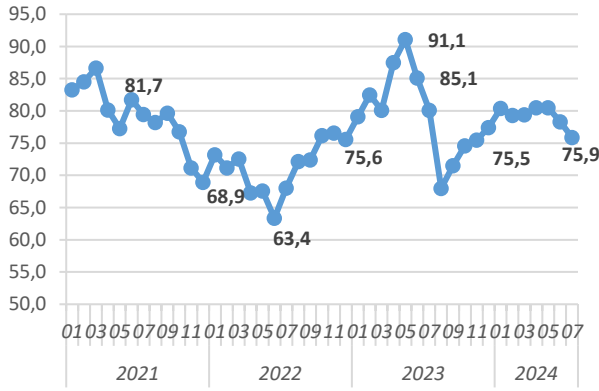
Kaynak: TÜİK

Şekil 2- GSYH ve Tüketim Harcamaları, Milyar TL

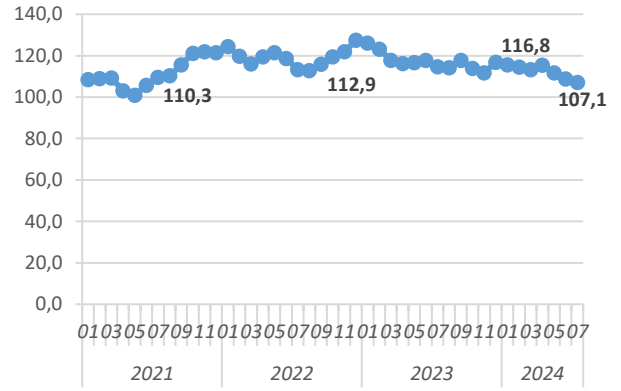
Kaynak: TÜİK

Şekil 3- Tüketici Güven Endeksi

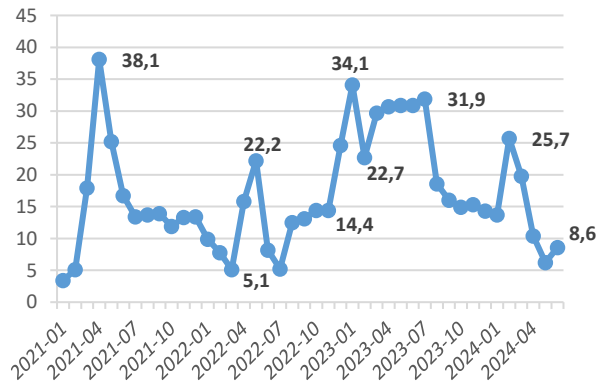
Kaynak: TÜİK

Şekil 4- Perakende Güven Endeksi

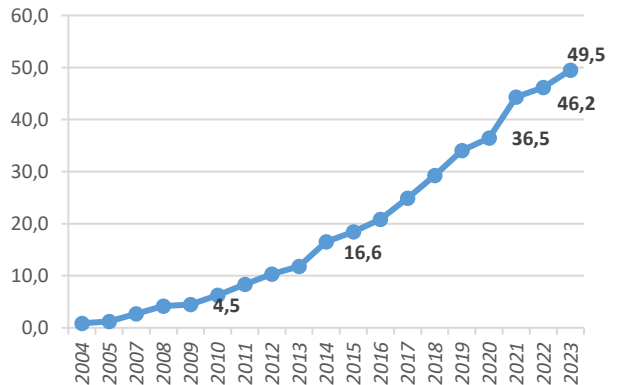

Kaynak: TÜİK

Şekil 4- Perakende Satış Hacmi Yıllık Değişim Oranı (%) Şekil 5- E-Ticaret Oranı (%)

Kaynak: TÜİK

Kaynak: TÜİK

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş.

Esentepe Mah. Büyükdere Cad. Müselles Sok. Onur İş Merkezi No:1/2

Şişli / İSTANBUL

Tel: 0212 272 01 44

Fax: 0212 257 54 85

Sıla Mersin – Kredi Derecelendirme Uzmanı

sila@turkrating.com

Bu rapordaki bilgiler ve yorumlar, kamuya açık, güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan temin edilen bilgilerden derlenmiştir. Bununla beraber, bu raporda geçen bilgilerin kullanılması veya bu raporun yararlandığı kaynaklardaki hata ve eksikliklerden doğan bilgilerin kullanılması sonucunda yatırımcıların uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. sorumlu tutulamaz. Bu raporlar hiçbir şekilde menkul kıymetlerin alımı veya satımı konusunda tavsiye olarak yorumlanmamalıdır. Kullanan ancak kendi bilgi, inisiyatif ve değerlendirmesi ile hareket edecektir.
